

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 5 YAŞ ÇOCUKLARININ UYGULANAN ETKİNLİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ¹

*DETERMINING THE OPINION OF 5 YEAR OLD CHILDREN
CONTINUING PRE-SCHOOL EDUCATION ON THE APPLIED
ACTIVITIES*

Zeynep KILIÇ*, **Fatma Özge ÜNSAL****, **Alper YORULMAZ*****

*Geliş Tarihi: 25.02.2020
(Received)*

*Kabul Tarihi: 17.12.2020
(Accepted)*

ÖZ: Bu araştırmanın temel amacı 5 yaş çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler hakkındaki düşüncelerini ve bu düşünceler üzerinden çocukların ihtiyaçlarını belirlemektir. Araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilirlik ilkesi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Araştırmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz-bahar döneminde İstanbul ili, Kadıköy ilçesi, Göztepe semtinde okul öncesi eğitime devam eden 19'u kız, 23'ü erkek olmak üzere toplam 42 çocuk dahil edilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veri toplama süreci sonunda elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmış ve elde edilen bilgilerin sayısal değerlerle ifade edilebilmesi için frekans ve yüzde değerleri belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların en sevdiği etkinlikler sırasıyla sanat, oyun, matematik, hareket, fen ve drama olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların tamamına yakınının en sevdiği etkinlikler sınıfta yapılmaktadır. Çocukların az bir kısmı en sevdiği etkinlikleri sınıf içinde yapmak isterken, yarıdan fazlası ise en sevdiği etkinlikleri bahçede yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Çocuklardan kendi günlerini tasarlamaları istediğinde, etkinliklerde pasif-aktif dengesinin doğal olarak ortaya çıktığı ve çocukların tasarımlarında daha aktif olmalarına imkân tanıyan bir gün planladıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, Etkinlik türleri, Çocuk katılımı.

ABSTRACT: The main purpose of this research is determine the thoughts of 5 year old children about the activities implemented in preschool education institutions and to determine the needs of children through these thoughts. The case study pattern was used from

¹ Bu makale, 11-12 Mayıs 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen 1. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulup, sunulan çalışmanın geliştirilmesi ile oluşturulmuştur.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Zeynep.kilic02@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6481-4765.

** Dr., Marmara Üniversitesi, ozge.unsal@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4314-2450.

*** Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, alperyorulmaz07@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2832-6793.

qualitative research patterns in accordance with the purpose of the research. The study group was formed the principle of easy accessibility in mind and included 42 children, 19 of whom were girls and 23 of whom were boys, who attended preschool education in Göztepe district, Kadıköy district, İstanbul province during the fall-spring semester of the 2017-2018 academic year. The data was collected through a semi-structured interview form created by the researchers. Descriptive analysis was used in the analysis of the data obtained at the end of the data collection process and frequency and percentage values were determined in order to express the data obtained with numerical values. As a result of the study, children's favorite activities were art, play, math, movement, science, and drama respectively. Close to all of the children involved in the research have their favorite activities in the classroom. A few of the children wanted to do their favorite activities in the classroom, while more than half said they wanted to do their favorite activities in garden, outside of classroom. When children asked to design their own day, it is determined that the passive-active balance naturally arises in the activities and that they plan a day that allows them to be more active in their design.

Key Words: Preschool education, Activity types, Child participation.

1. GİRİŞ

Bir devlet, vatandaşlarının toplumsal faaliyetlere katılımı ve fikrini beyan edebilmesi ölçüsünde demokratiktir. Bu katılımın sağlanabilmesi için de gerekli olan güven, yetenek ve doğru muhakeme becerisi deneyimlerle elde edilebilmektedir. Bu nedenle demokratik tutumun çekirdeği, hem devlet hem de birey için çocukluk yıllarında atılmaktadır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için çocukların kendilerini ilgilendiren konularda söz söyleyebilmesi, uygulama süreçlerine dahil olması, uygulamalarla ilgili değişikliklerde de çocukların belirttiği düşünce ve isteklerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989'da kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin birinci kısım 13. maddesinin birinci fıkrasında da belirtildiği üzere çocuklar düşüncelerini özgürce açıklama hakkına sahiptir ve sözleşmenin ikinci kısım 42. maddesinde belirtildiği üzere yetişkinler kadar çocukların da çocuk haklarını öğrenmeleri beklenmektedir (UNICEF, 1989/2004, s. 7, 18). Çocukların katılım hakları bu sözleşme ile güvence altına alınmış olup bilinçli ve haklarını bilen bireyler yetiştirmenin çok erken yıllarda başlaması gerektiği yine bu sözleşme ile de dile getirilmiş durumdadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan maddelere son derece bağlı olarak hazırlanan ve en son 2013 yılında revize edilen Okul Öncesi Eğitimi Programı da çocuğu merkeze alarak, çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesini sağlarken çocuğu sürece katarak aktif bir çocuk katılımı sağlamaya çalışmaktadır (MEB, 2013).

Çocuk katılımı ise farklı boyutları olan ve derinlemesine bilinmesi gereken bir kavramdır. Katılım ile kastedilen durum çocuğun kendi hayatını ve yaşadığı ortamı etkileyen kararların ortaklaşa alınması sürecini ifade etmektedir ki bu durum da vatandaşlığın ve demokrasinin çekirdeğini oluşturmaktadır. Çocuğa sağlanan katılım

hakkı ve bu hakkın aktif olarak kullanılması ise çocuğun motivasyonunu güçlendirecek, ait olma hissini perçinleyecek, grubu içerisinde yeterlilik duygusu tatmasını sağlayacak ve yeni çalışmalar için içsel bir güdülenme ve güç sağlayacaktır (Davies, Williams, Yamashita ve Man-Hing, 2006; Hart, 1992/1997, s. 8). Hart (1992/1997, s. 11) çocuğun katılım düzeyini merdivene benzeterek en düşük düzeydeki katılımdan en yüksek düzeydeki katılıma doğru 8 katılım boyutu olduğunu ifade etmiştir. En alt düzeyden en üst düzeye doğru katılım basamakları şu şekildedir:

1- *Baskı ile Yaptırma (Manipülasyon)*: Katılım merdiveninin en alt basamağıdır ve en düşük düzeyde katılımın yer aldığı basamaktır. Çocukların ne için olduğunu anlamadıkları ne amaca hizmet ettiğini bilmedikleri eylemlerde çocuğa yer verilmesi, yani manipülasyondur. Bir çocuğun ne için olduğunu bilmediği, neler olup bittiğini anlamadığı bir gösteride pankart taşınması ya da kendisine bir şey sorulsa bile sonrasında sorulan şeyle ilgili hiçbir bilginin çocuğa verilmediği uygulamalar manipülasyona örnektir.

2- *Dekorasyon / Süs Gibi Kullanma*: Bu basamak, çocukların hakkında hiçbir şey bilmedikleri ve hazırlanması aşamasında hiçbir fikir beyan etmedikleri gösterilerde dekoratif amaçlı kullanılmalarını ifade etmektedir. Farklı amaçlar doğrultusunda sıklıkla düzenlenen gösterilerde çocukların özel kostümlerle sahneye çıkarılıp kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri bu basamaktaki katılıma örnektir.

3- *Maskot Gibi Kullanma (Tokenizm)*: Bu katılım türü aslında göstermelik bir katılımı ifade etmektedir. Yani, çocuklara görünüşte söz hakkı verilmekte olup çocuğun ne söz hakkı aldığı konu ile ilgili ne bu konunun başkalarına nasıl iletileceği ne de konunun içeriği ile ilgili net fikri vardır. Çocukların bir bakanın ya da idarecinin koltuğuna oturtulması, güne uygun olarak önden hazırlanmış ve ne konuşulacağına dair çocuğun fikir beyan etmeyip ve konuya hakim olmayıp kendisine söylenenleri aktardığı durumlar bu basamaktaki katılıma örnek olarak verilebilir.

4- *Bilgilendirerek Görevlendirme*: Bu basamakta yapılacak çalışma her ne ise bu çalışma ile ilgili önceden çocuklara bilgi verilmekte, çalışmaya dahil olma kararı çocuğun kendisine ait olmaktadır. Bu basamağa örnek olarak çocukların yer aldığı bir çalıştay ortamı düşünülebilir. Burada çocuklara önceden bilgi verilmesi, katılmak isteyen çocukların süreçte yer alması ve kendi kararlarını verme durumları söz konusudur.

5- *Danışarak ve Bilgilendirerek Katılım*: Yetişkinler tarafından yürütülen projelerde çocukların konuyu bilerek ve kendi istekleriyle sürece dahil olmalarının yanında sürece dahil olan çocukların fikirlerinin de önemsendiği bir katılım türüdür. Okulun fiziksel ortamının iyileştirilmesi ve bu konuda çocuklara önce bilgi verilip sürece katılmak isteyen çocukların fikirlerinin alındığı ve bu

fikirler dikkate alınarak değişikliklerin yapıldığı bir süreç bu basamağa örnek olarak verilebilir.

6- *Yetişkinlerin Başlattığı ve Çocuklarla Kararlaştırılmış Çalışmalar:* Merdivenin altıncı basamağı olup tam anlamıyla gerçek bir katılımın söz konusu olduğu basamaktır. Bu aşamayı bir öncekinden ayıran durum sürecin yetişkinler tarafından başlatılsa da çocukların karar verme mekanizmasında aktif olarak yer almasıdır. Yani çocukların sadece görüşleri alınarak ilerlenmez, süreçte çocuklar doğrudan kararlar üzerinde söz sahibi olurlar.

7- *Çocukların Başlattığı ve Yönettiği Çalışmalar:* Çocukların başlattıkları ve yürüttükleri çalışmaların yapıldığı yine tam katılımından söz edilebilecek bir basamaktır. Çocukların kendi kendilerine kurguladıkları ve devam ettirdikleri oyunlar ya da projeler bu kapsamda yer almaktadır. Okul bahçesindeki toprak alanda uygun bir bölüme havuz yapmak isteyen çocukların bu işe girişmeleri, bu girişimi bir projeye çevirerek üzerine düşünmeleri, kararlar alarak uygulamaya geçirmeleri bu aşama için örnek olabilir.

8- *Çocukların Başlattığı Yetişkinlerin Katıldığı Çalışmalar:* Katılım merdiveninin en üst basamağı olan bu basamakta çocukların başlattığı ve yetişkinlerin çocukların başlattığı sürece dahil oldukları çalışmalar yer almaktadır. Örneğin doğanın içindeki bir okul ele alalım, bu okulun bahçesine günün belli saatlerinde bir ceylan gelsin ve bu durum çocukların dikkatini çekmiş olsun. Çocukların bu durumla ilgili olarak bunun neden yaşandığını anlamak istemeleri, o ceylanı gözlemlemek ve geldiğinde neler yaptığını bilmek istemeleri, bu araştırma isteklerini öğretmenlerine açtıklarında öğretmenlerin çocukların araştırmasını desteklediğini ve onlar için bir gözlem tablosu hazırladığını düşünelim. Bu örnek tam olarak çocuk tarafından başlatılan ve çocuğun isteği doğrultusunda yetişkinin dahil olup destek verdiği bir katılımıdır (Hart, 1992/1997, s. 12-20; Hart, 2007; Kılıç, 2013; Tüzün ve Sarıışık, 2015, s. 24).

Okul Öncesi Eğitim Programı'nın çocuk katılımını sağlamaya yönelik özellikleri bir yurttaş olarak çocuğa verilen değeri, bilinçli nesiller yetiştirilmesine verilen önemi ve bunun uygulamaya geçirilmesi için atılan adımları somut olarak görmemizi sağlamaktadır. Sınıf ortamına ilişkin düşüncelerini dile getirmesi ve ortak fikirlerle sınıfın düzenlenmesi, sınıf kuralları belirlenirken çocukların da konulan kurallar noktasında aktif olması ve sadece öğretmenin değil sınıftaki tüm bireylerin konulan kurallarda söz sahibi olmaları, çocukların serbest zamanda yapmak istedikleri etkinliği belirleyerek öğrenme merkezlerinde özgürce kendi kararını almaları ve uygulamaları gibi durumlar çocukların en temel düzeyde söz söyleme haklarını kullandıkları ve ait oldukları grup içerisinde demokratik olarak varlık gösterdikleri durumlardır. Tüm bu süreç aynı zamanda çocuğun aktif bir katılımcı olduğunu da göstermektedir.

Program kitabında yer alan etkinlik türleri çocuğun gelişimini en iyi şekilde desteklemek için çeşitlilik arz etmektedir. Bu farklı etkinlik türleri sayesinde öğretmenler programın esneklik ve sarmallık özelliğinden de faydalanarak çocukların kazanmasını istedikleri tüm kazanım ve göstergeleri farklı etkinlik türleriyle tekrar tekrar ele alabilmektedir (MEB, 2013). Öğretmenlerin çocuklara sunacağı bu çeşitlilik sayesinde farklı zekâ türleri ve öğrenme stillerine sahip çocukların hepsinin istenilen seviyeye gelmesi daha kolay sağlanacaktır. Bu amaç gerçekleştirilirken de sunulan çeşitlilik sayesinde çocuklar seyerek ve isteyerek sürece dahil olacaklardır. Çocukların farklı etkinlik türlerine ilişkin görüşlerinin alınması, planın çocuklara göre hazırlanması çocukların sürece aktif katılımını sağlayacaktır. Çocukların görüşlerinin alınıp uygulama sürecinin şekillendirilmesi ile sağlanan çocukların aktif katılımı sayesinde öğretmenler çocukların ihtiyaçlarını öğreneceklerdir. Çocukların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda daha verimli planlar tasarlanması da okul günlerinin hem öğretmen hem de çocuk açısından daha keyifli hale gelmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Tüm bu düşüncelerden yola çıkılarak çalışmanın temel amacı 5 yaş grubu çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi yoluyla ilgi ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi olarak belirlenmiştir.

Bu temel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları;

1. Çocukların en keyif aldıkları ve yapmaktan hoşlanmadıkları etkinlikler nelerdir? Neden?
2. Öğretmenlerin çocuklara en sık sunduğu etkinlikler nelerdir?
3. Çocukların etkinlikleri sınıf içerisinde mi yoksa açık havada mı yapmayı tercih ediyor?
4. Öğretmenlerinin çocuklar için hazırladığı etkinlikler dışında çocuğun başka hangi etkinlikleri yapmak istiyor?
5. Çocuğun okulda geçireceği bir gününü tasarlaması olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar algıların ve olayların, nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya konulmasını amaçlayan araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 39). Durum çalışmalarında ise amaç, belli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymaktır. Araştırması yapılacak durumlar birbirinden farklı oldukları için sonuçların genellenmesi söz konusu olamaz; ancak bir durumla ilgili elde edilen sonuçlar benzer başka durumların anlaşılmasına yönelik örnekler oluştururlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 77).

2.1. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, kolay ulaşılabilirlik ilkesi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Araştırmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz-bahar döneminde İstanbul ili, Kadıköy ilçesi, Göztepe semtinde okul öncesi eğitime devam eden 19'u kız, 23'ü erkek olmak üzere toplam 42 çocuk dahil edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veri toplama aracında, çocukların yapmayı sevdikleri etkinlik türünü, etkinliği nerede yapmayı istediklerini, gün içerisinde öğretmenlerinin onlara sunduğu etkinliklerden en çok hangisini yapmayı sevdiklerini, yapmayı tercih etmedikleri etkinlik türlerini ve etkinlikleri diğer arkadaşlarıyla beraber yapıp yapmamayı tercih etme durumlarını ve çocukların bir günü nasıl geçirmek istediklerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

2.3. Veri Toplama Süreci

Etkinlik türlerini hatırlatmak için veri toplama sürecine başlamadan önce tüm etkinlikler görseller kullanılarak teker teker, çocuklara tanıtılmış ve hatırlatılmıştır. Veri toplama sürecinde akran etkisini gidermek için süreçte çocuklarla bireysel olarak çalışılmıştır ve bir çocukla yapılan görüşme 15-20 dakika arasında sürmüştür. Veri toplama süreci iki araştırmacı tarafından uygun ve sessiz bir ortamda ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılardan biri çocuğa görüşme formundaki soruları yöneltirken diğer araştırmacı çocuğun verdiği cevapları not almıştır. Görüşme sürecinde alınan notlar ile ses kayıtları karşılaştırılmış ve verilerin tutarlılığı kontrol edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Veri toplama süreci sonunda elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmış ve elde edilen bilgilerin sayısal değerlerle ifade edilebilmesi için frekans ve yüzde değerleri belirlenmiştir. Betimsel analiz yönteminde elde edilen veriler daha önce belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır. Betimsel analizde görüşmelerin yapıldığı bireylerin görüşlerini çarpıcı ve net bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılara sıkça yer verilmektedir ve bu analizin amacı elde edilen bulguları düzenleyip yorumlayarak okuyuculara aktarabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224.).

3. BULGULAR

Bu başlık altında görüşme formunda çocuğa yöneltilen her soru tek tek tablolaştırılmış, çocukların cevapları temalara göre düzenlenmiş ve bu sonuçlar betimleyici analizlerle sayısal olarak raporlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca çocukların her bir soru için ifade ettikleri düşünceleri rastgele bir şekilde seçilerek çocukların görüşlerini yansıtmak için tabloların altına doğrudan alıntı olarak eklenmiştir.

Tablo 1. Çocukların Yapmayı Sevdikleri Etkinlik Türleri

<i>Etkinlik Türleri</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Türkçe	-	-	-	-	-	-
Matematik	1	5,26	2	8,69	3	7,14
Oyun	-	-	5	21,73	5	11,90
Sanat	13	68,42	12	52,17	25	59,52
Okuma Yazmaya Hazırlık	1	5,26	-	-	1	2,38
Müzik	2	10,5	-	-	2	4,76
Hareket	-	-	2	8,69	2	4,76
Fen	1	5,26	1	4,34	2	4,76
Alan Gezisi	-	-	-	-	-	-
Drama	1	5,26	1	4,34	2	4,76
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 1’de çocukların yapmayı en sevdikleri etkinlikler görülmektedir. Tabloya göre kız çocuklarının yapmayı en sevdiği etkinlikler, en sevileden en az sevilene doğru sıralandığında, sanat (%68,42), müzik (%10,50), matematik (%5,26), fen (%5,26) ve drama (%5,26) olmuştur. Bununla birlikte Türkçe, oyun, hareket ve alan gezisi etkinlikleri çocukların yapmayı sevdikleri etkinlikler arasında yer almamıştır.

Erkek çocuklarının yapmayı en sevdiği etkinlikler en çok sevileden en az sevilene doğru sıralandığında, sanat (%52,17), oyun (21,73), matematik ve hareket (%8,69) ve fen (%4,34) etkinlikleri en sevdikleri etkinlikler olduğu görülüp, okuma yazmaya hazırlık, müzik, alan gezisi etkinlikleri tercihler arasında yer almamıştır.

Çocukların genel olarak tercihlerine bakıldığında ise çocukların en sevdiği etkinlikler sırasıyla sanat (%59,52), oyun (%11,90), matematik (%7,14), hareket, fen ve drama (%4,76) olarak belirlenmiştir. Türkçe ve alan gezisi etkinlikleri ise en sevilen etkinlikler arasında yer almamaktadır. Bazı etkinlik türlerine ilişkin çocukların görüşleri ise aşağıdaki gibidir.

Sanat Etkinliği:

K1: «Çünkü ellerim kesmeli şeyleri seviyor.»

K8: «Boncuklarla bileklik yapmak ve boyama. Çünkü boyama çok eğlenceli geliyor.»

E7: «En çok kesmeyi seviyorum. Mutlu hissediyorum.»

E20: «Sanat etkinliği çünkü resim yapmayı çok seviyorum. Renkleri çok seviyorum. Mor rengi daha çok seviyorum.»

Oyun Etkinliği:

E12: «Yerden yüksek oynamak, ip atlamak, sandalye kapmaca oynamak. Eğlenceli olduğu için.»

E19: «Oyun oynamak çünkü en eğlencelisi o.»

*Müzik**Etkinliği:*

K17: «Çünkü müzik çok ayrı bir şey hayattan. Yani çok güzel. Yaşayarak şarkı söylemek, kendimi konserde olduğunu hissetmek. Hiç gitmedim ama nasıl bir şey olduğunu biliyorum. Kendimi mikrofonun önünde gibi hissediyorum ve bağırarak söylüyorum.»

Tablo 2. Etkinliklerin Sınıfta ya da Bahçede Yapılma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

<i>Etkinlik Yeri</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sınıfta	18	94,73	22	95,65	40	95,23
Bahçede	1	5,26	1	4,34	2	4,76
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 2’de çocuklara yöneltilen “*En sevdiğin etkinlikleri nerede yapıyorsunuz? Sınıfta mı bahçede mi?*” sorusuna verilen yanıtlar yer almaktadır. Bu tabloya kız çocukların hemen hemen hepsi (%94,73) en sevdikleri etkinliği en çok sınıfta yaptıklarını belirtmiştir. Erkek çocukların da hemen hemen hepsi (%95,65) en sevdikleri etkinliğin sınıfta yapıldığını belirtmiştir. Genele bakıldığında ise araştırmaya katılan çocukların tamamına yakını en sevdikleri etkinliklerin sınıfta yapıldığını (%95,23) dile getirmiştir. En sevdikleri etkinliklerin bahçede yapıldığını belirten sadece iki çocuk olmuştur ve bu durum aslında bahçenin program kitabında önerildiği gibi aktif kullanılmadığının da bir göstergesidir.

Tablo 3. Çocukların Etkinlikleri Nerede Yapmak İstediklerine İlişkin Sonuçlar

<i>Etkinlik Yeri</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sınıfta	6	31,57	5	21,73	11	26,19
Bahçede	13	68,42	18	78,26	31	73,80
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 3’te ise çocuklara yöneltilen “*En sevdiğin etkinliği nerede yapmak isterdin?*” sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Kız çocuklarının da (%68,42) erkek çocuklarının da (%78,26) yarısından fazlasının sevdikleri etkinlikleri bahçede yapmak istedikleri belirlenmiştir. Genele bakıldığında ise çocukların 11’i (%26,19) en sevdikleri etkinlikleri sınıf içinde yapmak isterken, 31’i (%73,80) ise en sevdikleri etkinlikleri bahçede yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Çocukların etkinlikleri neden sınıfta ya da bahçede yapmak istedikleri sorulduğunda ise alınan bazı cevaplar aşağıdaki gibidir:

K1: «Bahçede çünkü orada temiz hava var.»

K10: «Bahçede çünkü hava alabiliyorum, her şeyi görebiliyorum.»

K18: «Sürekli sınıfta yaptığımız için bahçede yapmak isterim. Dansı sevdiğim için sıkılıyorum ama bahçede yapınca da herkes bizi görür.»

K19: «Bahçede isterim; çünkü sınıftan daha geniş. Sınıfımız küçük. Ama bahçe de daha kalabalık.»

K6: «Sınıfta; çünkü öğretmenimiz sınıfta yaptırıyor.»

K13: «Sınıfta; çünkü sınıfta masa var.»

E3: «Bahçede; çünkü bahçe güneşli.»

E4: «Bahçede; çünkü rüzgâr geldiğinde hoşlanıyorum.»

E15: «Bahçede; çünkü bahçe daha eğlenceli. Güneşte yatıp çalışırdım. Orası çok rahat.»

E1: «Sınıfta isterdim çünkü daha kolay olur.»

E5: «Sınıfta, bahçe hep taş olduğu için rahat yapamıyorum.»

Tablo 4. Çocuklara Göre Öğretmenlerinin En Sık Yaptırdığı Etkinliklere İlişkin Sonuçlar

<i>Etkinlik Türleri</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Türkçe	-	-	-	-	-	-
Matematik	-	-	1	4,34	1	2,38
Oyun	2	10,52	8	34,78	10	23,80
Sanat	10	52,63	5	21,73	15	35,71
Okuma Yazmaya Hazırlık	-	-	-	-	-	-
Müzik	1	5,26	-	-	1	2,38
Hareket	-	-	1	4,34	1	2,38
Fen	-	-	-	-	-	-
Alan Gezisi	-	-	-	-	-	-
Drama	1	5,26	1	4,34	2	4,76
Kitap	5	26,31	6	26,08	11	26,19
Bilmiyorum	-	-	1	4,34	1	2,38
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 4'te görülen sonuçlar, çocuklara yöneltilen “Öğretmeniniz size en çok hangi etkinliği yaptırıyor?” sorusunun yanıtlarından oluşmaktadır. Çocukların cevaplarına göre en çok yaptıkları etkinlikler sırasıyla sanat (%35,71), kitap etkinliği (%26,19), oyun (%23,80), drama (%4,76), matematik, müzik ve hareket (%2,38) etkinlikleri olarak belirlenmiştir ve çocuklar okumaya yazmaya hazırlık, fen ve alan gezisi etkinliklerini yapılan etkinlik türleri içerisinde dile getirmemişlerdir. Burada okul öncesi eğitim programında “kitap etkinliği” diye bir etkinlik türü olmamasına rağmen çocukların böyle bir etkinlik türü söylemiş olmaları dikkat çekmiştir.

Tablo 5. Çocukların Gün içerisinde öğretmen planladığından başka etkinlik yapmak isteyip istemediklerine ilişkin sonuçlar

	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	14	73,68	16	69,56	30	71,42
Hayır	5	29,31	7	30,43	12	28,57
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Çocuklara öğretmenlerinin onlara sunduğu etkinlikler dışında gün içerisinde başka etkinlik yapmak isteyip istemedikleri sorulmuştur ve alınan cevaplar tablo 5'te sunulmuştur. Çocukların çoğunluğu (%71,42) öğretmenlerinin yaptırdığının dışında

başka etkinlikler yapmak istediklerini belirtmiş, 12 çocuk (%28,57) ise öğretmenlerinin yaptırdığı etkinlikleri yeterli bulup başka bir etkinlik yapmak istemediğini belirtmiştir. Çocukların bu konu ile ilgili görüşleri ise şu şekilde olmuştur:

K3: «Evet isterdim. Balon şişirme etkinliği ve etrafi süsleme.»

K5: «Kağıtlardan oyuncak, insan yapmak isterdim. Çünkü çok bebeğim var. Biraz da kâğıttan olsun isterdim.»

K9: «Yarışma yapmak isterdim. Çünkü ben hep hızlı oluyorum.»

K10: «Deney çünkü değişik oluyor. Ben bazı şeyleri bilmiyorum.»

K16: «Daha çok oyun oynamak isterdim. Çünkü oyun oynarken çok gülüyorum.»

E2: «İstemezdim. Bazen uykum geliyor. Yoruluyorum.»

E17: «Daha çok koşmak isterdim. Koşmayı çok seviyorum.»

E21: «Hayır yapmadığımız hiçbir şey kalmadı. Çünkü bütün şeyleri, hayvanları yaptık. Aslan, kaplan, ayı yaptık.»

Çocukların ifadelerine bakıldığında ise öğretmenlerinin neredeyse hiç fen ve hareket etkinliği yaptırdığı görülmektedir. Bu durum çocukların isteklerinin hem bir önceki soruya verdikleri cevabı doğruladığını hem de çocukların çeşitlilik ihtiyacının yeterince karşılanmadığını düşündürmektedir.

Tablo 6. Çocukların yapmaktan hoşlanmadıkları etkinlik türlerine ilişkin sonuçlar

<i>Etkinlik Türleri</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Türkçe	1	5,26	1	4,34	2	4,76
Matematik	-	-	-	-	-	-
Oyun	1	5,26	-	-	1	2,38
Sanat	4	21,05	8	34,78	12	28,57
Okuma Yazmaya Hazırlık	1	5,26	-	-	1	2,38
Müzik	1	5,26	-	-	1	2,38
Hareket	-	-	1	4,34	1	2,38
Fen	-	-	2	8,69	2	4,76
Alan Gezisi	-	-	-	-	-	-
Drama	1	5,26	1	4,34	2	4,76
Kitap	3	15,78	4	17,39	7	16,66
Hepsini Seviyorum	7	36,84	6	26,08	13	30,95
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 6'da "Yapmayı sevmediğin etkinlikler var mı? Varsa hangilerini yapmaktan hoşlanmıyorsun?" sorusuna alınan cevaplara ilişkin sonuçlar görülmektedir. Kız çocuklarının yapmayı sevmedikleri etkinlikler sırasıyla sanat (%21,05), kitap (%15,78) ile eşit değerinde Türkçe, oyun, okuma yazmaya hazırlık, müzik ve drama (%5,26) etkinlikleri olmuş; kız çocuklarının bir kısmı (%36,84) ise tüm etkinlikleri sevdiğini belirtmiştir.

Erkek çocuklarının yapmayı sevmedikleri etkinlikler sırasıyla sanat (%34,78), kitap (%17,39), fen (%8,69) ve Türkçe, hareket ile drama (%4,34) etkinlikleri olmuştur; erkek çocuklarının bir kısmı ise (%26,08) tüm etkinlikleri sevdiğini belirtmiştir.

Çocukların yapmaktan hoşlanmadıkları etkinlikler sorulduğunda çocukların bir kısmı (%30,95) tüm etkinlikleri sevdiğini yani sevmediği etkinlik olmadığını belirtmiştir. Yapmayı sevmedikleri etkinlikler ise sanat (%28,57), kitap (%16,66), Türkçe, fen ve Drama (%4,76), oyun, okuma yazmaya hazırlık, müzik, hareket (%2,38) etkinlikleri olarak sıralanmıştır. Matematik ve alan gezisi etkinlikleri ise ne kız ne erkek çocukları tarafından dile getirilmemiştir. Çocukların yapmayı sevmedikleri etkinliklere ilişkin yorumları ise şu şekilde olmuştur:

K2: «Kitap çalışması, çünkü bazen kafam karışıyor. Bazen zor etkinlikler oluyor içinde.»

K3: «Evcilik çünkü ondan daha güzel ve maceralı oyunlar var.»

K5: «Piritle bir şey yapıştırmaktan hoşlanmıyorum; çünkü ellerime yapışıyor ben de zor çıkarıyorum.»

K9: «Şarkı dinlemek hiç hoşuma gitmiyor. Benim istediklerim çalmadığı için.»

E5: «Kitap çalışması, çünkü eğlenceli değil. Hiç değil.»

E9: «Kitap çalışması, çünkü boyama yapmayı sevmiyorum. Her zaman bir şeyleri boyuyoruz.»

E18: «Kitap çalışması; çünkü hep geç kalıyorum.»

E22: «Sanat etkinliği; çünkü onda çok proje yapıyoruz. Canım istemiyor, zorlanıyorum, yoruluyorum. Kesme yaparken yoruluyorum.»

Tablo 7. Çocukların etkinlik yaparken tek başlarına ya da arkadaşlarıyla birlikte olma tercihlerine ilişkin sonuçlar

	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yalnız	9	47,36	7	30,43	30	71,42
Birlikte	10	52,63	16	69,56	12	28,57
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>100</i>	<i>23</i>	<i>100</i>	<i>42</i>	<i>100</i>

Tablo 7’de çocuklara sorulan “Etkinliği yaparken yalnız olmayı mı yoksa arkadaşlarıyla birlikte mi olmayı mı tercih ediyorsun?” sorusuna verilen yanıtlar yer almaktadır. Kız çocuklarının yaklaşık yarısı (%47,36) etkinlikleri yaparken yalnız olmayı tercih ederken, erkek çocuklarının yarıdan az kısmı (%30,43) etkinlikleri yalnız yapmak istediklerini belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında ise araştırmaya katılan çocukların büyük bir kısmı (%71,42) etkinlikleri yaparken yalnız olmayı tercih ederken daha az bir kısmı ise (%28,57) arkadaşlarıyla birlikte etkinlikleri yapmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Çocukların bu tercihleri ile ilgili yorumları ise şu şekilde olmuştur:

K3: «Yalnız olmayı tercih ederim. Dikkatim dağılmasın diye.»

K6: «Arkadaşlarımla, çünkü daha mutlu oluyorum.»

K7: «Yalnız. Birileri rahatsız etmesin diye yalnız olmak istiyorum.»

K19: «Yalnız. Yalnız etkinlik yaparken eğleniyorum. Diğerleri sürekli kendi istediklerini yapıyor.»

E2: «Arkadaşlarımla, çünkü daha eğlenceli oluyor.»

E6: «Arkadaşlarımla birlikte; çünkü arkadaşlarım çok iyi oyun oynuyorlar.»

E8: «Yalnız olmayı tercih ederim. Kendimi daha konsantreli hissediyorum.»

E10: «Yalnız; çünkü daha sakin oluyor.»

Çocuklarla yapılan görüşmeler kapsamında sorulan son soru ise “*Benim için okulda geçirmek istediğin bir günü planlar mısın?*” olmuştur. Bu soru kapsamında çocuklardan alınan cevaplar sayısal olarak ifade edilemeyeceği için bazı çocukların cevapları doğrudan aktarılmıştır.

K1: «İlk birazcık spor yapmak isterdim. Sonra boya, makas kullanarak sulu boya, fırça kullanarak kuru ve ıslak etkinlik. Biraz şarkı dinlemek isterdim. Dinlendirici şarkı. Bahçeye çıkmak isterdim. Yemek yemek isterdim. Drama etkinliği yapmak isterdim.»

K3: «Önce oyuncaklarımla oynamak isterdim. Kitap okumak isterdim. Sonra kitap çalışması yapmak. Kesme boyama ile tavşan yapmak isterdim, aynı zamanda rakamlardan da.. Bahçeye çıkmak ve yerden yüksek oynamak isterdim.»

K6: «Sanat etkinliği yapıyoruz. Oyun oynamak istiyorum. Dans etmek istiyorum.»

E5: «Önce legolarla oynamak isterdim. Sonra bahçeye çıkıp hırsız polis oynamak isterdim. Doğum günü kutlamak isterdim. Sinema izlemek isterdim. Sonra yine bahçeye çıkmak isterdim.»

E7: «Önce oyun oynamak isterim. Sonra hava grafiğini düzenlemek isterim. Sonra resim yapmak isterim. Sonra yemek yemek isterim.»

E15: «Çizgi film saati yapardım. Müzikle oyun, dans etmek, zıplamak isterdim.»

E21: «İlk önce sanat etkinliği yapmak isterim. Ayı yapmak isterim. Müzik etkinliği yapmak isterim. Şarkılar öğrenmek, oyun oynamak.»

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

5 yaş grubu çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi yoluyla ilgi ve ihtiyaçlarının tespit edilmesini amaçlayan araştırmanın bulgularına genel olarak bakıldığında, çocukların en sevdikleri etkinliklerin sırasıyla sanat, oyun, matematik, hareket, fen ile drama olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer bulgu ise araştırmaya katılan çocukların tamamına yakınının en sevdikleri etkinliklerin sınıf içerisinde yapıldığı görülmektedir. Ancak çocukların az bir kısmı en sevdikleri etkinlikleri sınıf içinde

yapmak isterken, yarından fazlası ise en sevdikleri etkinlikleri bahçede yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda çocukların açık havada, bahçede vakit geçirmeye daha istekli oldukları görülmektedir. Bu noktada çocukların talepleri ve beklentileri Okul öncesi Eğitim Programı'nda özellikle vurgulanan çocukların açık havaya çıkarılması ve sınıfta yapılan tüm etkinliklerin bahçede de yapılabileceği vurgusu (MEB, 2013) örtüşür durumdadır. Özellikle büyük şehirlerde yaşam alanlarının sınırları sürekli daralan (Louv, 2005/2010, s 149) huzurlu ve güvenli oyun ortamı bulamayan (Çelik ve Şahin, 2013; Taşçı, 2010) bu nedenle kapalı ortamlarda zaman geçirmek zorunda kalan çocukların güvenli bir ortam olan okul bahçelerini daha aktif olarak kullanmaları gerektiği, öğretmenlerin kapalı alan ve açık alan dengesine dikkat ederek etkinliklerin uygulanma yerlerini belirlemeleri gerektiği unutulmamalıdır. Fakat Koçyiğit (2014) tarafından yapılan bir araştırmada çocukların okulda oynadıkları oyunların içerisinde bahçe oyunlarının yer almadığı görülmektedir. Öğretmenler bu durumu, fiziksel şartların yetersizliği, sınıf mevcudunun fazla oluşu, yardımcı eleman olmayışı, hava koşullarının elverişsizliği ve velilerin engellemeleri gibi nedenlere bağlasalar da (Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012; Cardon, ve Bourdeaudhuij, 2008; Cevher Kalburan, 2014; Kandır ve Çatlak, 2006; Talay, Aslan ve Belkayalı, 2010) bu durum, çocukların istemelerine rağmen bu fırsattan yararlanamadıklarının altını çizmektedir. Bu araştırmanın bir başka sonucunda ise çocuklardan kendi günlerini tasarlamaları istediğinde, etkinlerde pasif-aktif dengesinin doğal olarak ortaya çıktığı ve çocukların tasarımlarında daha aktif olmalarına imkân tanıyan bir gün planladıkları belirlenmiştir.

Çalışmada öğretmenlerin en sık yaptırdığı etkinliklerin sırasıyla sanat, kitap etkinliği, oyun, drama, matematik, müzik ve hareket etkinlikleri olduğu belirlenmiştir. Bir başka bulgu olan çocukların yapmaktan hoşlanmadıkları etkinlikler sorulduğunda; çocukların bir kısmı tüm etkinlikleri sevdiğini belirtmiştir. Yapmayı sevmedikleri etkinlikler sorulduğunda ise çocukların cevapları sanat, kitap, Türkçe, fen, drama, oyun, okuma yazmaya hazırlık, müzik ve hareket etkinlikleri olarak sıralanmıştır. Bu durum gün içerisinde en çok yaptıkları etkinliklerle birçok noktada örtüşmektedir. En sık uygulanan etkinlik türlerine ilişkin çıkan sonuçları destekler nitelikte Özkan ve Girgin (2014) yaptıkları araştırma sonucunda çalışma gruplarında yer alan öğretmenlerin yarından fazlasının her gün sanat etkinliği yaptırdığını belirlemişlerdir. Öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında yer alan on etkinlik türüne de yer vermemeleri öğretmenlerin programdaki etkinlik çeşitliliğinden yeterince yararlanmadığını ve programın sarmallık özelliğini aktif olarak kullanamadıklarını düşündürmüştür. Program kitabının sarmallık özelliğine sahip olması ve çok fazla etkinlik çeşidi sunması, aynı kazanım ve göstergelerin tekrar tekrar, farklı etkinliklerle ele alınarak farklı öğrenme stillerine sahip çocukların hepsine ulaşılmasını ve tüm çocukların gelişimlerini desteklemeyi amaçlamasından kaynaklıdır (MEB, 2013). Öğretmenlerin en sık yaptırdığı etkinlik

türlerine ilişkin olarak öğretmenin kendisini yetkin hissettiği ve yaparken iyi hissettiği etkinlikleri sürekli uygulamayı tercih ettiği söylenebilir. Bu konuda Kılıç ve Tunçeli (2018) yaptıkları araştırmada buna paralel bir sonuç belirlemiş ve öğretmenlerin sevdikleri, kendilerini daha donanımlı ve yetkin hissettikleri etkinlik türlerini daha sık uygulamayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. “Kitap çalışması” isimli bir etkinlik türü etkinlik türleri arasında yer almamaktadır. Bu durumun okul öncesi eğitim sınıflarında öğretmenler tarafından kaynak kitap niteliğinde kullanılması amaçlanan eğitim setlerinin etkinlikleri destekleyici nitelikte değil, başlı başına bir etkinlik olarak kullanılması ve çocukların arka arkaya çalışma sayfalarını yönergeleri doğrultusunda tamamlamaları istenmesi nedeniyle çocukların bu durumu sevmedikleri düşünülmektedir. Bu durum MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim programının amaçlarından biri olan ilköğretime hazıroluşluklarının desteklenmesi gibi görünüyorsa bile, bu amaç çocukların okuma yazmaya karşı olumlu tutum kazanmasını desteklemediği gibi bilakis çocukların hoşlarına gitmemesi, çocukların olumsuz tutum oluşturmaları noktasında oldukça önemli bir risk içermektedir. Diğer dikkat çekici durum ise sıklıkla yapılan etkinlikler içerisinde fen etkinliği de yer almamasına rağmen çocukların sevmedikleri etkinlikler arasında yer almaktadır. Bu durumun ise, Avcı (2003) ve Karaer ve Kösterilioğlu (2005)’in çalışmalarında belirttiği üzere öğretmenlerin fen eğitimi ile ilgili etkinliklere gerek eğitim düzeyleri gerek materyal geliştirme, planlama ve uygulama ile ilgili bilgi yetersizlikleri nedeniyle yer vermemeleri ve fen eğitimine karşı tutumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çocuklara öğretmenlerinin onlara sunduğu etkinlikler dışında gün içerisinde başka etkinlik yapmak isteyip istemedikleri sorulduğunda çocukların yarısından fazlası başka etkinlikler yapmak istediklerini belirtmiş, az bir kısmı ise başka bir etkinlik yapmak istemediğini belirtmiştir. Çocukların büyük kısmının başka etkinlikler yapmak istemeleri kendilerine ve öğrenme stillerine hitap etmeyen etkinliklerle çok fazla karşılaşmalarından kaynaklı olabileceği gibi okul öncesi eğitim programının High Scope yaklaşımını dikkate alarak önerdiği serbest oyun zamanlarında uygulanması beklenen planla-yap-değerlendir sürecinin aktif olarak kullanılmamasından da kaynaklanıyor olabilir. High Scope yaklaşımı planla-yap-değerlendir sürecinde çocuğun ne yapacağına kendisinin karar vermesini beklemektedir (Günay-Bilaloğlu, 2004; Kotoman, 2009). Yaklaşımın bu önerisi çocuğun Hart’ın (1992/1997) da önerdiği gibi aktif katılım sağlaması ve seçimlerini yaşayabilmesi açısından önemlidir.

Tüm bu bulgulara ek olarak, araştırmaya katılan çocukların büyük bir kısmı etkinlikleri yaparken yalnız olmayı tercih ederken, daha az bir kısmı ise arkadaşlarıyla birlikte etkinlikleri yapmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Özellikle metropol şehirlerde çocukların dış mekân oyun alanlarını çok kullanamamalarından ve anne babalarının büyük bir çoğunluğunun çalışmalarından ötürü sosyalleşme

ihtiyaçları tam olarak karşılanamadığından zaman zaman yeterli sosyal becerileri gelişmediği için zaman zaman ise bireysel etkinliklere olan eğilimleri arttığı için bireysel oyunları tercih edebilmektedirler. Burada öğretmenlerin oyunlara dahil olarak çocukları gerekli alanlarda desteklemeleri oldukça önem taşımaktadır.

5. ÖNERİLER

Araştırma sonuçları dikkate alındığında daha sonra yapılacak çalışmalar için aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Çocukların etkinlikleri sevme ve sevmeme durumları daha ayrıntılı araştırılabilir ve araştırmalar noktasında doğrudan gözlem ile öğretmenin uygulamalarına dair bilgi edinilerek öğretmenin bu süreçte rolü olup olmadığı belirlenebilir.

- Öğretmenlerin hazırladıkları etkinlik planları da benzer çalışmalarda kullanılarak çocuklarla tüm etkinlik türlerinin eşit bir şekilde uygulayıp uygulamadıkları ve bu durumun çocukların etkinlikler ile ilgili görüşlerini etkileyip etkilemediği araştırılabilir.

- Öğretmenlerin sevdikleri etkinlikler ile çocukların sevdikleri etkinlikler karşılaştırılarak çocukların etkinlik tercihlerinde öğretmenin etkisi incelenebilir.

- Aynı çalışma katılımcı sayısı artırılarak, farklı okul türlerinde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alat, Z., Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2012). Okul Öncesi Eğitimde Açık Hava Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüş ve Uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62.
- Avcı, N. (2003). Fen ve doğa eğitiminde proje yaklaşımı. Müzeyyen Sevinç (Ed.). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar içinde* (359-365). İstanbul: Morpa Yayınları
- Cardon, G. M. & De Bourdeaudhuij, M. M. (2008). Are preschool children active enough? Objectively measured physical activity levels. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 79(3), 326-332
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul Öncesi Dönem Çocukları Dış Mekânda Oyun Fırsatları ve Ebeveyn Görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (32), 113-135.
- Çelik, A. ve Şahin, M. (2013). Spor ve çocuk gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 467-478.
- Davies, L., Williams, C., Yamashita, H. & Man-Hing, K. (2006). *Inspiring impact and outcomes taking up the challenge of pupil participation*. Carnegie Young People Initiative & Esmee Fairbairn Foundation.
- Günay-Bilaloğlu, R. (2004). Okul öncesi eğitimde High/Scope yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 41-56.
- Hart, R. A. (1997). *Çocukların Katılımı Maskotluktan Yurttaşlığa*. Ankara: UNICEF Türkiye Milli Komitesi Yayını. (Orijinal eserin yayın yılı 1992).

- Hart, N. S. (2007). Making sure the child's voice is heard. *International Review of Education*, 4(3), 251-258
- Kandır, A. ve Çatlık, İ. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin okullarının fiziksel koşullarına ve sınıflarındaki ilgi köşelerinin özelliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 8(15), 40-62.
- Karaer ve Kösterilioğlu (2005), Amasya Ve Sinop İllerinde Çalışan Okulöncesi Öğretmenlerin Fen Kavramlarının Öğretilmesinde Kullandıkları Yöntemlerin Belirlenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, (2), 447-454.
- Kılıç, Z. (2013). *Anasınıfına Devam Eden Çocukların Okul Bahçesinde Görmek İstedikleri Ortam Özelliklerinin Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, Z. ve Tunçeli, H. İ. (2018, Mayıs). Okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik tercihlerine ilişkin görüşleri. *1. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresi* (Sözlü Bildiri), İstanbul/Türkiye.
- Koçyiğit, S. (2014). Çocukların Bakış Açısıyla Okul Öncesi Eğitim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (36), 203-214.
- Kotoman, H. (2009). Okul öncesi eğitimde High Scope modeli. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 31-41.
- Louv, R. (2010). *Doğadaki son çocuk çocuklarımızdaki doğa yoksunluğu ve doğanın sağaltıcı gücü*. (Çev: Ceyhan Temürcü). (1. Baskı). Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- M.E.B. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayını.
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 79-85.
- Talay, İ., Aslan, F. & Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekân tasarım yaklaşımları bir proje önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 317-322.
- Taşçı, B. (2010). *Sokağın günümüz koşullarında çocuk oyun alanı olarak ele alınması ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Tüzün, I. ve Sarıışık, Y. (2015). *Türkiye'de Okullarda Çocuk Katılımı: Durum Analizi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- UNICEF Türkiye (2004). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. Ankara: UNICEF Türkiye Temsilciliği Yayını. (Orijinal eserin yayın yılı 1989)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.